

"Evet, insanın fiilleri kalbin, hissin temayülâtından çıkar. O temayülât, ruhun ihtisaratından ve ihtiyacatından gelir. Ruh ise, iman nuru ile harekete gelir. Hayır ise yapar, şer ise kendini çekmeye çalışır. Daha kör hisler onu yanlış yola sevk..." İzah?

İnsanın ruh ve nefis tabanlı olmak üzere iki cephesi bulunuyor. **Ruh** insanın melek yüzünü temsil ederken, **nefis** şeytan ve hayvani yüzünü temsil eder. Ruhu harekete geçiren iman ve ibadet nuru iken, nefsi harekete geçiren şeytani üflemeler ve hayvani dürtülerdir. İnsanın ortaya koyduğu fiil ve davranışlar ya ruh kökenlidir ya da nefis kökenindedir.

Ruh iman ve ibadetle güzelce beslenip kuvvetlendirildi ise nefse galip gelir, onun kötü eğilimlerini dizginler, ona fırsat vermez. Yani ruh iman nuru ile harekete gelir hayır ise yapar, şer ise kendini çekmeye çalışır. Daha kör hisler onu yanlış yola sevk edip mağlûp etmez.

Şayet ruh iman ve ibadet ile tahkim edilmemiş ise, bu kez nefis güçlenir, şer hakim olmaya başlar. Daha nurani hisler onu doğru yola sevk edip galip getiremez. İnsanın fitratı nefis hesabına bir fabrika gibi çalışmaya başlar ve sürekli şer üretir.

İnsan için ortası yoktur ya ruh ve iman galip gelir ya da nefis ve şer galip gelir. İkisi arasında tercih yapmak insanın iradesine bırakılmıştır. Yani insan fitratında hayır ve şer meyilleri nötr bir şekilde potansiyel olarak durur. İnsan bu nötr hâli iradesi ile ya hayırdan yana ya da şerden yana bozar, mesuliyet de insana ait olur.

Hayır ve şer büyüme kabiliyetinde olan iki fidan gibidir. Nasıl ağaç fidanı su, hava ve ışık ile büyüyüp gelişiyor ise, bu iki manevi fidan da müspet ve menfi şeyler ile büyür ve kuvvet kesp eder. Müspet ve güzel olan her şey hayır ağacına gıda ve besin gibidir; bunlar yapıldıkça büyüyüp gelişir. Menfi ve çirkin olan her şey de şer ağacını besler ve büyütür.

Dua ve tevekkül, hayır fidanını büyüten ve ona kuvvet veren iki tesirli manevi gıda gibidir. Allah'a el açıp hayır istemek ve tevekkül ile ona teslim olmak, Allah'ın hayır cihetimizi geliştirmemizde yardımcı olmasına bir davet bir istimdattır.

İstiğfar ve tövbe, insanın kendi kusur ve günahlarının farkına varıp bundan pişmanlık duymasıdır ki, bu davranış şer fidanının köküne asit dökmek gibidir. Evet, kusuru görmek kusuru terk etmenin yarısıdır. İstiğfar ve tövbe de kusuru görmek ve ondan nedamet etmektir. **Allah,** hakiki anlamda pişmanlık duyan kullarını affettiği gibi, onların şer meyillerini de dizginler. Dua ve istiğfar şerrin kökünü kesen iki

silahdır, daim kullanılmalıdır.

Özetle, ruh sağlam bir iman, rasih bir ibadet, güzel bir ahlak ile tahkim edilirse, daha nefis ve şeytan onu yoldan çıkaramaz demektir.